

Sztányi Róbert*

MUNKAERŐPIACI SAJÁTOSságOK VIZSGÁLATA AZ ÉPÍTŐIPARBAN

*EXAMINATION OF FEATURES IN LABOUR MARKET IN THE
BUILDING INDUSTRY*

ABSTRACT

Generations ago, many excellent specialists and prentices could be found. Since then, lack of experts has emerged as a result of the established economic situation and the rapid development. Based on analysis of changes in the building industry in Hungary, it is ascertainable that there are lot's of factors which threaten the sustainability of the construction organizations. These factors are the following: developed lack of experts, the value of manual work, construction labor prestige, lack of education, quality of education. The main objective of my research is finding a connection between sustainability of construction organizations and the characteristics of the construction labor market. My other aim is exploring what competencies and skills must have a construction professionals to contribute to successful operation of the construction organizations with their performance.

1. Bevezetés

A 2008-ban Magyarországot is elérő gazdasági világválság az építőipart sem kerülte el. Hatásai a vállalkozások sorozatos megszűnésében, a cégalapítások számának csökkenésében, az építkezési kedv hanyatlásában és a lakossági megrendelések számában is érződnek. Lakatos és szerzőtársai szerint az átmenetileg külföldön dolgozók magyarok száma, már 2011-ben is meghaladta az 55 000 főt, mely azóta nagymértékben növekedett. Ezek a tényezők az építőipari termelésre is kedvezőtlenül hatnak, melyet az ott jelentkező szakember hiány is fokoz. 2015-ben a hazai építőipari cégek közel 50%-a esetében okoz problémát a megfelelő kompetenciákkal rendelkező munkaerő.¹

Célom, hogy elemezzem az építőipar helyzetét Magyarországon annak makrogazdasági vonatkozásaival, illetve az építőiparban foglalkoztatottak számát, a szakemberek hiányát és a szakmunkások kompetenciáit. Ezáltal célom, hogy kapcsolatot találjak az építőipari szervezetek fenntarthatósága és az építőipari munkaerőpiac sajátosságai között, illetve javaslatot tegyek a kialakult helyzet megoldására.

* Sztányi Róbert PhD hallgató, Debreceni Egyetem Műszaki Kar

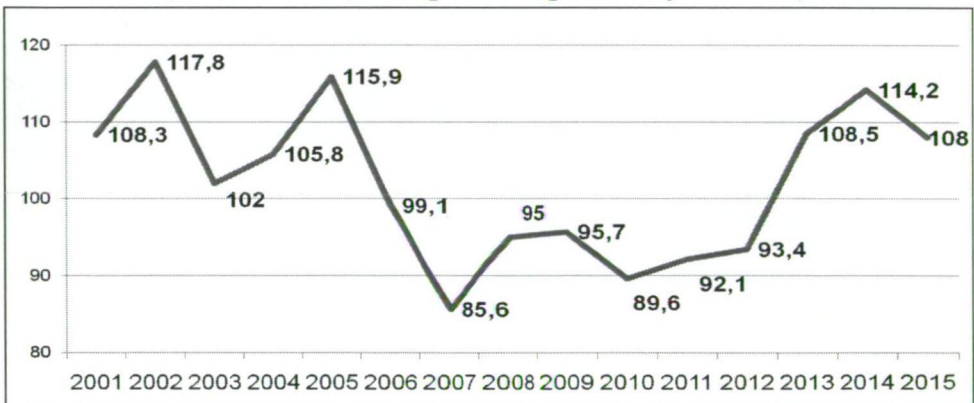
2. Az építőipar helyzete Magyarországon

Az Amerika Egyesült Államokból elinduló gazdasági világválság 2008-ban érte el Magyarországot, melynek hatása legerőteljesebben 2009-ben érvényesült és még a mai napig érződik. A válság okozta következmények minden területet érintettek, így az építőipart is. Az építőipari vállalkozások megszűnése sorozatossá vált és a cégalapítások száma is csökkent. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint az építőiparban megszűnő cégek aránya 2013-ra az előző évhez viszonyítva 50% felé emelkedett. A válság a lakosságot is érintette, amely által az építkezési kedv és a megrendelések számának drasztikus visszaesése miatt számos cég csődbe ment. A hvg.hu adatai szerint 2015 júliusában Magyarországon 474 építőipari cég szűnt meg, és a számuk fokozatosan tovább csökken.²

Az építőipari vállalatok számának csökkenése az építőipari termelésre is kedvezőtlen hatást gyakorolt, melyet az 1. ábra szemléltet. Az előző év azonos időszaka jelenti a 100%-ot, melyhez képest jelennek meg az adott évek mutatószámai. 2001 és 2005 között egy változó időszak figyelhető meg csökkenésekkel és növekedésekkel, amelynek eredményeképp 108.3%-ról 115.9%-ra emelkedett a termelés. Ezt követően 2006-tól egy nagymértékű csökkenés tapasztalható 2012-ig, amely a gazdasági világválság erőteljes hatását mutatja.

1. ábra: Az építőipari termelés alakulása Magyarországon (Volumenindex, előző év azonos időszaka = 100)

Figure 1: Development of the construction industry output in Hungary (Volume index, same period of previous year = 100)

Forrás: www.ujlakopark.hu (2015): Építőipari termelés, építési engedélyek, lakásépítések Magyarországon

A 2013-as évben jelentkező növekedés (108,5%) 2014-ben tovább folytatódott elérve a 114,2%-ot. A növekedés következtében az ezredfordulón mért szintet meghaladta a termelés, de a válság előtti időszaktól 9,8% -al elmarad. Emellett a 2015-ös mutatószámok esetében meg kell említeni, hogy a lakásépítkezések, az

ipari beruházások mellett figyelembe vették az adatok kiszámításánál az egyéb építményeket, illetve az út-, és vasútfejlesztést is. Székhely szerint minden régióban emelkedett az odatarozó szervezetek termelése. A 2013-as évhez viszonyítva az újonnan kötött szerződések száma 2015-ben 17%-al kevesebb volt, illetve az éves termelés 35%-át tette ki. Az építőipari cégek által foglalkoztatottak száma megnőtt, a legalább 5 főt alkalmazó vállalatok esetében 1,7%-kal emelkedett a korábbi évek átlagánál. A keresetek azonban továbbra is a nemzetgazdasági átlag alatt maradtak. A termelő árak 2,1%-al emelkedtek az előző évekhez képest.³

2.1 Makrogazdasági és átlagkereseti jellemzők

Az építőipar munkaerő piaci sajátosságainak vizsgálatához a gazdasági válság hatásai mellett a makrogazdasági jellemzőket (nemzetgazdasági részarány) és az alkalmazásban állók bruttó keresetét is elemzem. Az előbbihez kapcsolódó legfontosabb adatokat az alábbi táblázat foglalja össze. Az 1. táblázat az építőipar részarányát mutatja a nemzetgazdaságban. Magyarországon a GDP – a 2013. évi 1,5%-os növekedés után – 2014-ben 3,6%-kal emelkedett. Ehhez a termelési oldalon a legnagyobb mértékben a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és az építőipar teljesítménye járult hozzá.⁴

1. táblázat: Az építőipar részaránya a nemzetgazdaságban (%)

Table 1: Proportion of the construction industry in the national economy (%)

Év	a bruttó hazai termékből (GDP)	a beruházásban	a foglalkoztatásban	a vállalkozások számában
2005	5,4	2,9	8,1	8,0
2006	5,1	2,8	8,2	8,0
2007	4,8	2,7	8,4	7,7
2008	4,9	2,8	8,0	6,3
2009	4,9	2,4	7,8	6,1
2010	4,2	2,2	7,3	5,9
2011	4,0	1,8	6,9	6,0
2012	3,7	1,5	6,3	5,7
2013	3,3	1,7	6,3	5,7
2014	3,6	2,0	6,3	5,4

Forrás: KSH A (2015): Jelentés az építőipar 2014. évi teljesítményéről

Az építőipar Magyarország bruttó hozzáadott értékéhez 2014-ben 3,6%-kal járult hozzá. A súlya a nemzetgazdaságban 1995 óta folyó áron számítva 3,7–5,6% közötti, de 2006 és 2013 között folyamatosan csökkent. A Magyarországi gazdaságban a munkavállalók létszáma 2 millió 823 ezer fő volt a legalább 5 főt foglalkoztató szervezetek körében, ez 4,6%-kal több az előző évhez képest. A termelés-

ben ezen belül az építőiparban 110 ezer fő állt alkalmazásban. Maga az építőipar az itt működő nagymennyiségű, 5 főnél kevesebbet foglalkoztató vállalkozások miatt az összes foglalkoztatott létszámából 6,3%-kal részesedik. 2014-ben a gazdaságban az alkalmazásban állók bruttó nominális keresete és a nettó átlagkeresete hasonlóan 3,0%-kal magasabb volt az előző évhez képest. A munkavállalók reálkeresetének értéke nemzetgazdasági szinten 3,2%-kal haladta meg a 2013-as értéket. Az építőiparban dolgozók bruttó nominális átlagkeresete pedig látványosan 4,3%-kal emelkedett.⁵ A 2. táblázat szemlélteti a rész- és teljes munkaidőben foglalkoztatottak szektorok szerinti megoszlását az EU 27 tagállamának átlaga alapján.

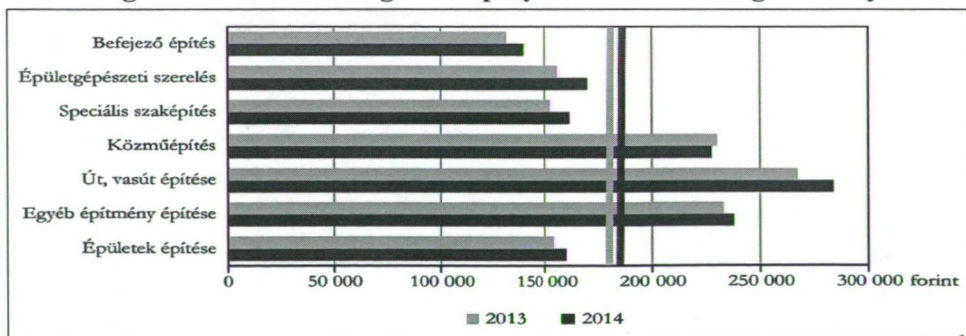
2. táblázat: A rész- és teljes munkaidőben foglalkoztatottak megoszlása az EU-27-ben nemzetgazdasági szektorok szerint, 2008-2012

Table 2: The distribution of part-time and full-time employment by economic sectors in the EU-27, according to 2008-2012

Időszak	Rész munkaidőben foglalkoztatott			Teljes munkaidőben foglalkoztatott		
	Mezőgazdaság	Ipar, építőipar	Szolgáltatás	Mezőgazdaság	Ipar, építőipar	Szolgáltatás
	%					
2008	6,0	10,0	84,0	4,9	31,3	63,9
2009	5,7	9,6	84,8	4,9	29,8	65,2
2010	5,7	9,4	85,0	5,0	29,2	65,9
2011	5,4	9,4	85,2	4,8	29,0	66,2
2012	5,2	9,4	85,4	4,8	28,7	66,5

Forrás: Seres (2014): Gazdasági szektorok, tevékenységek és a rész munkaidő alkalmazása közötti kapcsolat

2. ábra: Az építőiparban alkalmazásban állók bruttó keresete
Figure 1: Gross earnings of employees in the building industry

Forrás: KSH A (2015): Jelentés az építőipar 2014. évi teljesítményéről

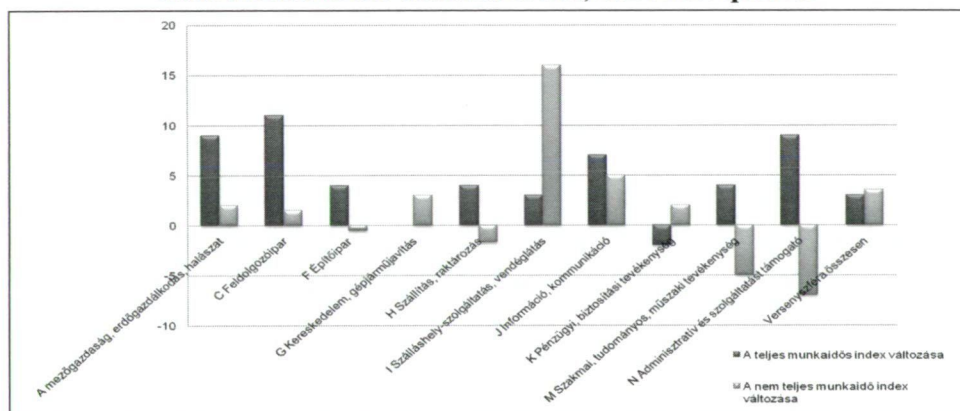
Az építőipar a bruttó átlagkereset tekintve a nemzetgazdasági ágak között az utolsók között helyezkedik el, mely a nemzetgazdasági átlagtól 22%-al kevesebb értéket jelent. Ez az adat mind a szellemi, mind pedig a fizikai foglalkozásúakra érvényes az építőiparon belül. 2014-ben a bruttó átlagkereset 185 400 Ft volt.

3. Az építőiparban foglalkoztatottak száma és szakemberek hiánya

A magyarországi építőipari cégek helyzetét bemutatva megállapítható, hogy a megszűnő vállalkozások száma az építőiparban 2013-ra az előző évhez viszonyítva 50% felé emelkedett. Ez maga után vonja, hogy számos munkahely is megszűnt, ezért a munkaképes szakmunkások kivándoroltak Magyarországról. Ezáltal szakember hiány alakult ki, melyet a foglalkoztatottság alakulása is szemléltet.

3. ábra: A teljes és nem teljes munkaidős foglalkoztatottak létszámának változása a versenyszféra főbb ágazataiban, 2014 I. negyedév

Figure 3: Changes in the number of full-time and part-time employees in the main sectors of the business sector, 2014 first quarter

Forrás: KSH B (2014): Statisztikai tükör, Munkaerő-piaci folyamatok, 2014. I. negyedév

A 3. ábra a versenyszféra főbb ágazataira lebontva mutatja be a teljes és nem teljes munkaidős foglalkoztatottak számát. Amint látható a pénzügyi és biztosítási ágazat mellett az építőiparban foglalkoztatottak száma rendkívül alacsony. A szakemberek számának alakulását és hiányát, illetve ennek okait a ManpowerGroup vizsgálja 42 országban. A kutatásukban megállapították, hogy a munkaadók 36%-a küzd a megfelelő munkaerő megtalálásával világszerte. Ezt mutatja a felmérés azon része is, amelyben meghatározták azoknak a cégeknek a pontos arányát, amelyek toborzáskor nehézségekkel találják szembe magukat. Ez az érték az előző évhez képest 1%-al emelkedett. A felmérés szerint Japánban mutatható ki a legmagasabb érték, miszerint a munkaadók 81%-a küzd nehézségekkel az

alkalmazott kereséskor. Szintén a felállított lista elején szerepel világszinten Peru (67%) és India (64%), az EMEA (azaz Európa, a Közel-Kelet és Afrika) régióban pedig Törökország (63%), Izrael (49%) és Magyarország (45%). A legalacsonyabb érték a Finnneknél jelentkezik (2%).⁶

Magyarországon 2014-ben a legnehezebben betölthető munkakörök a következők: Szakmunkás, Csoportvezető, Mérnök, Sofőr, Vendéglátó ipari dolgozó, Orvos, Értékesítő, Könyvelő és pénzügyi szakember, Gépkészelő, Informatikus Lakatos et.al. (2015) szerint az átmenetileg külföldön dolgozók magyarok száma, már 2011-ben is meghaladta az 55 000 főt, mely azóta nagymértékben növekedett. Az építőipart ez az alábbiak szerint érinti (3. táblázat).

3. táblázat: Az átmenetileg külföldön dolgozók néhány demográfiai-foglalkozási jellemzője

Table 1: Occupational-demographic characteristics of the temporary workers abroad

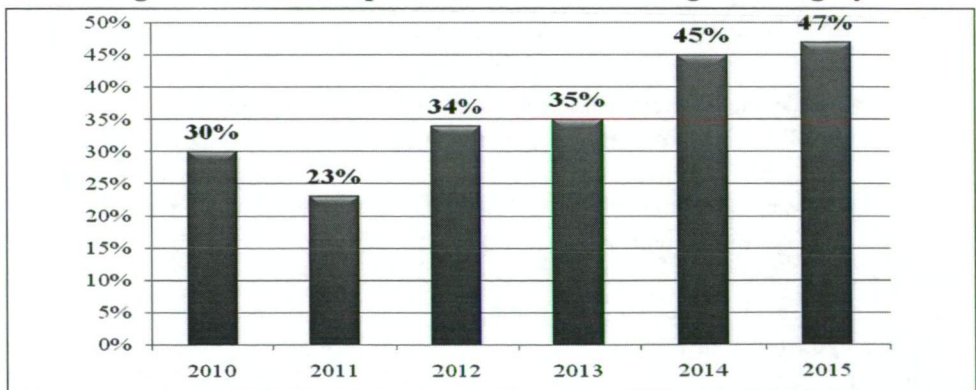
Megnevezés	Összesen	Férfi	Nő
Összesen	56 694	40 165	16 529
Ipari és építőipari foglalkozások	34,4%	47,2%	3,5%
Ipar, építőipar	36,4%	46,7%	11,3%

Forrás: Lakatos et. al. (2015): Mobilitás és foglalkoztatás

Magyarországon azoknak a cégeknek a száma, amelyek szakmunkás munkaerőhiánnyal küzdenek a globális átlagtól jóval magasabb és folyamatosan növekszik. Ezt szemlélteti a következő ábra.

4. ábra: A munkaerőhiány alakulása Magyarországon

Figure 4: The development of the labor shortage in Hungary

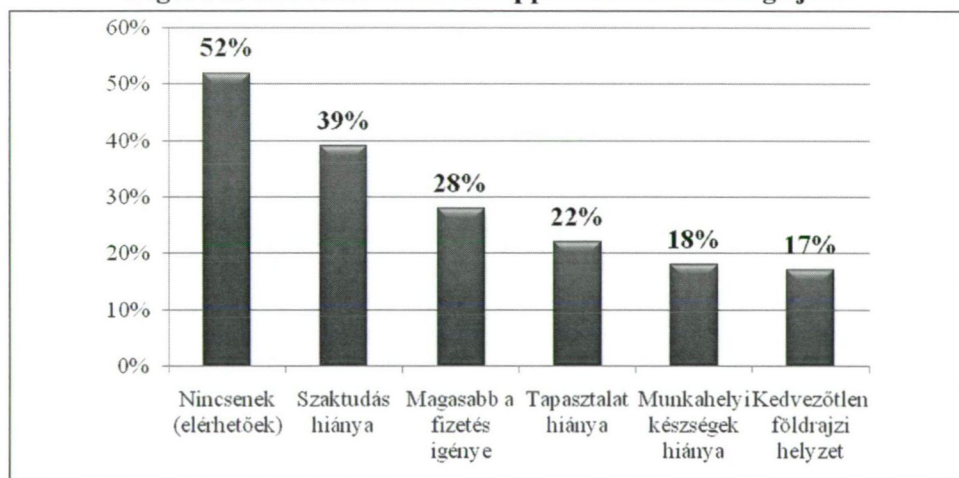
Forrás: Rigó Anita (2015): Súlyos munkaerőhiánnyal küzd Magyarország

A 4. ábra a munkaerőhiány alakulását szemlélteti 2010 és 2015 között Magyarországon. Míg 2010-ben a cégek csupán 30%-a küzdött szakemberhiánnyal, 2015-re ez az érték 47%-ra emelkedett. Ezen belül 19% esetében kifejezetten nagy hatással van a társaság működésére a szakemberhiány. 33% érzékeli a szakemberhiányt és nem tudják a meglévő munkaköreiket feltölteni, ennek ellenére nem érzékelnek nagy problémát a mindennapos működésükben. 56% esetében okozott a szakemberhiány ügyfél-kiszolgálási képesség csökkenést és 51% esetében produktivitás csökkenést.⁷

A szakember hiány által okozott problémák mellett a munkaadók megneveztek hat indokot a hiányszakmák megjelenésére, melyet a következő ábra szemléltet.

5. ábra: A hiányszakmák megjelenésének okai

Figure 5: The reasons for the appearance of shortage jobs

Forrás: ManpowerGroup (2015): Hiányszakma felmérések

Az 5. ábra a hiányszakmák megjelenésének okait foglalja össze az érintett cégek által. A legmagasabb arányban a nem elérhető munkaerőt nevezték meg okként (52%). A fiatal, szakképzett munkaerő elvándorol Nyugat-Európába a jobb megélhetés reményében. Míg a fejlett országokban a szakemberek az elvégzett munkáért 10-12 eurót kapnak óránként, addig a magyarországi szakképzett munkavállalók 2-3 eurót. 39%-ban a szaktudás hiánya okozza a szakmunkáshiányt. Kifejezetten a fiatal pályakezdők esetében jelenik meg a gyakorlati és elméleti tudás hiánya. A magasabb fizetési igény 28%-ban járul hozzá a szakemberhiányhoz, hiszen kevesebb munkával magasabb bért tudnak elérni más területen a munkavállalók. 22%-ban megjelenik a tapasztalathiány is. Itt szintén az iskolapadból kikerült szakemberekre gondolnak, illetve a különböző felnőttképzéseken részt vett munkaerőre. Bizonyos munkahelyi készségek hiányoznak, például a modern gépek, eszközök kezelésének ismerete (18%). Legkisebb arányban (17%) a kedvezőtlen földrajzi helyzet miatt váltanak

munkahelyeket, illetve szakmát, hiszen a munkavállaló lakhelyétől távol eső munkahelyek megnehezítik a napi kapcsolattartást a családdal, több órás utazással érik el a munkahelyüket. Ez mind fizikailag, mind szellemileg megterhelő a munkavállalók részére, illetve az utazási költségeket nagy részük nem tudja biztosítani, ami szintén okozza a munkaerő elvándorlást, ezáltal a szakemberhiányt.⁸

4. Szakmunkások kompetenciái

Magyarországon az elmúlt években realizálható szakemberhiány alakult ki. Azonban nem csak maga a szakember hiány okoz gondot, hanem az ipar által elvárt kompetenciák hiánya is a szakemberek esetében. A magyar szakemberek képzettsége nem követi a piac igényeit, gyenge a problémamegoldó képességük, csapatmunkában nem hatékonyak, és a munkavállalási hajlandóságuk sem megfelelő.

Jelentős a szakemberhiány az építőiparban, szinte nem is lehet szakmunkást találni, a hozzáértő emberek közül a legtöbben a fejlettebb Nyugat-Európába országokba mentek. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) korábban arról számolt be, hogy a múlt év utolsó három hónapjában már közel 111.000 magyar dolgozott egy éven belül külföldön. Az elmúlt két évben 90 és 100 ezer körül, 2010-ben és 2011-ben pedig 50-60 ezerre becsülték a számukat. A több nyelven beszélő bölcsészek, képzett orvosok, az informatikusok mellett a kétkező munkát végző szakmunkások is egyre nagyobb számban emelik a statisztikai adatokat.

Hasonlóan az építőiparban egyre inkább növekszik az elvándorlás mértéke, szinte az összes szakmát fel lehetne sorolni: itthon már nincs kőműves, villanyszerelő, ács, vízvezeték-szerelő. Azonos állapotok uralkodnak, mint az orvosoknál, jutalékot adnak annak, aki kicsábít maga után még valakit. Az Építési Vállalkozók Országos Szakszövetségének (ÉVOSZ) elnöke szerint. Kiközvetítő cégek jöttek létre, akik ezzel keresik a kenyerüket. Tolnay Péter tapasztalata szerint: vannak olyan németországi építkezések, ahol csak magyar szakemberek dolgoznak.

A legfrissebb felmérések szerint 40 százalék körüli a Németországba és a hasonló nyelvterületű Ausztriába kitelepülők között a szakmunkások aránya, de az ő körükben is népszerű célország az Egyesült Királyság. Nevüket nem vállaló vállalkozók elmondták, hogy kapcsolatban állnak a munkaügyi központokkal, rendszeresen kapnak tőlük olyan szakmunkásokat, akik pár hónapos átképzéseken szereztek szakmát, de sem minőségben, sem mennyiségben nem tudták őket hasznosítani a termelésben. A különböző internetes álláskereső honlapokon és több munkaügyi központ weboldalán alig lehet találni olyan álláskeresőt, aki szakmunkásként helyezkedne el. Az építőipari szervezetek azonban nagy számban keresnek építőmestereket (például: kőművest), képzettséget nem igénylő segédmunkásokat és vízvezeték-szerelőket. Az ÉVOSZ az egy évvel korábbi felmérése szerint a vállalkozások 50% számolt be szakemberhiányról, ezt részben saját munkavállalóik továbbképzésével próbálták pótolni illetve a határon túli magyar szakemberekkel. A szakközépiskolákban egyre kevesebb a tanuló, kevesen szeretnének

kétkezi szakmát tanulni és szakemberré válni. Tolnay Péter szerint az átlagos bér bruttó 170.000 forint körül van, míg Nyugat-Európában a többszörösét fizetik. Ez nem jelent túl vonzó perspektívát. Továbbra is magas az átláthatatlan szürke- vagy a feketefoglalkoztatás az építőiparban.⁹

A korszerű építési ágazat igényeinek az építőipari szakképzés sem mennyiségi, sem minőségi szempontból nem felel meg, azaz nincs gyakorlatban és elméletileg kellően felkészült szakmunkaerő. Annak ellenére uniós fejlesztési forrásaink 50-60%-a az építőiparban realizálódik, tudatosan infrastrukturális és környezetvédelmi beruházásokon keresztül. Az ország összes ágazatát érintő gazdasági válság és recesszió ellenére még mindig lehet bízni abban, hogy 10-15 év alatt az építőipar teljesítménye kétszeresére nőhet. Ennek fényében különösképp szembe-tűnő, hogy mind az Európai mind a magyar szakmunkaerő-állomány egyre inkább előregszik, amit az is növel még, hogy az általános népességfogyás következtében a fiatal generáció száma egyébként is csökken. Ennek eredményeként a fejlesztések a humán erőforrások területén elmaradnak, ami aztán ronthatja az uniós források arányát és hátráltatja a gazdaság egészének fejlődését. A képzés súlyos probléma. A mérnöki felsőoktatás az utóbbi mintegy másfél évtizedben csupán 30-40%-a gyarapodik, azaz már középtávon is jelentkezhet a szakemberhiány. Az építőipari szakmákat tanulók közt nagymértékű a kontraszelektált diákok aránya. Társadalmi irányvonal, hogy az utóbbi években a szakmák – és alapvetően a kétkezi fizikai munkavégzés – megítélése jelentősen romlott, ami tovább nehezíti a kitörést ebből a körből. A helyzet válságos, hiszen 2015-re az előrejelzések szerint közel 40.000 szakképzett építőipari munkás hiányzik majd. Ez megakadályozhatja az operatív programok és a kohéziós alapok munkáinak elkészülését is. Fontos lenne egy speciális ösztöndíjrendszer kidolgozása az oktatásban dolgozó szakoktatók és a hátrányos helyzetű tanulók részére. Az adott helyzetben ugyanis az építőiparban képződő 7-8 milliárd forint értékű szakképzési hozzájárulásnak közel egyötödét használják fel ténylegesen az építőipari szakképzésben. A képzések száma az 1980-as években még 10-12 ezer építőipari szakmunkás volt. Ez mára négyezer alá csökkent – és már nem elegendő a nyugdíjba vonulók utánpótlásához sem.

Számos probléma alakult ki a szakmunkásképzéssel kapcsolatban. A szakképző iskolák, illetve fenntartóik nehezen tudnak vagy akarnak a megváltozott gazdasági körülményekhez igazodni, azonban a piac a képzés rugalmas alkalmazkodóképességét követeli meg. Az intézményvezetők szembesülnek azzal a problémával, hogy kevés a műszaki tanár, a szakoktató, akik magas színvonalon tudnák oktatni a leendő szakmunkásokat, azonban a magas szintű szakmaiság elengedhetetlen eleme a gyakorlati kompetenciák megléte és folyamatos fejlesztése. Az országok felsőoktatása akkor versenyképes, ha az általuk kibocsátott fiatalok és szolgáltatások a térségre és a gazdaságra pozitív hatással vannak.¹⁰

Czibik et.al. (2013) által elvégzett vizsgálatok szerint „nyilvánvaló, hogy a képzettségi követelmények növekedéséhez képest a követelmények csökkenése (deskilling) jóval kevésbé volt jellemző gyakorlat az elmúlt évtizedben Magyarországon”.¹¹

4. táblázat: A képzettségi követelmények csökkenése a gazdaság egészében, súlyozott adatok (százalék)

Table 4: The decline in educational standards throughout the economy, weighted figures (in percent)

Válasz	Fizikai foglalkozások	Szolgáltatási foglalkozások	Szakértelmiségi munkakörök	Vezetői munkakörök
Egyáltalán nem	34,9	45,2	58,9	63,5
Ritkán, de előfordul	35,9	36,2	30,6	28,2
Gyakori	23,9	16,4	9,1	6,7
Nagyon gyakori	5,2	2,3	1,4	1,5

Forrás: KSH A (2015): Jelentés az építőipar 2014. évi teljesítményéről

Egyfelől az építőipari feldolgozóipari és a szállítással foglalkozó cégek, másfelől a nem exportáló cégek, illetve a közép- és nyugat-dunántúli cégek érzik az átlagosnál elterjedtebbnek a gazdaságban a fizikai munkakörök képzettségi követelményeinek csökkenését.

5. Konklúzió, javaslattétel

Az által feldolgozott szócikkek és KSH adatok alapján az alábbi következtetéseket vonom le az építőipar munkaerőpiaci sajátosságaival kapcsolatban:

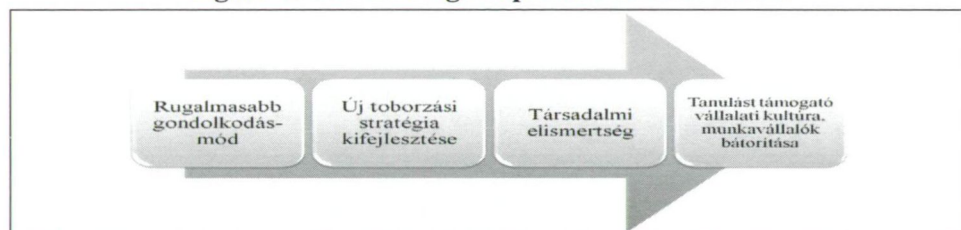
- A válság okozta következmények minden területet érintettek, így az építőipart is.
- Magyarországon a munkáltatók 47%-a küzd szakemberhiánnyal.
- 2015 júliusában Magyarországon 474 építőipari cég szűnt meg, és a számuk fokozatosan tovább csökken.
- Az építőipar Magyarország bruttó hozzáadott értékéhez 2014-ben 3,6%-kal járult hozzá, de 2006 és 2013 között folyamatosan csökkent.
- Az építőipar a bruttó átlagkeresetet tekintve a nemzetgazdasági ágak között az utolsók között helyezkedik el.
- Az építőipari szakképzés sem mennyiségi, sem minőségi szempontból nem felel meg a korszerű építési ágazat igényeinek.
- Az építőipari felsőoktatás az utóbbi mintegy másfél évtizedben csupán 30-40 százalékkal bővült.
- A magyar szakemberek képzettsége nem követi a piac igényeit.
- 2015-re az előrejelzések szerint közel negyvenezer szakképzett építőipari munkás hiányzik majd.

A vállalatok a munkaerő okozta nehézségek kezelésére számos stratégiát dolgoztak ki világszinten. A legtöbbben elsőként a meglévő munkaerő esetében eszközölnének változásokat (képzési, fejlesztési programok megreformálása, juttatá-

sok átalakítása, kezdő bérek emelése). Emellett új munkaforrásokat derítenek fel és megváltoztatják a foglalkoztatási módszereiket is. A magyarországi vállalatok esetében mindezek mellett megjelenik a toborzási stratégia megváltoztatása is. A munkaszervezéssel kapcsolatos megoldások esetében megjelenik a szakember utánpótlás előtérbe helyezése, a munkaerő kölcsönzés lehetőségének figyelembe vétele, illetve a rugalmasabb munkafeltételek biztosítása.

A vállalatok mindezek mellett az alábbi ábrában látható javaslatokkal szolgálnak a szakember hiány megoldására.

6. ábra: A szakemberhiány megoldása
Figure 6: The shortage of professionals solutions

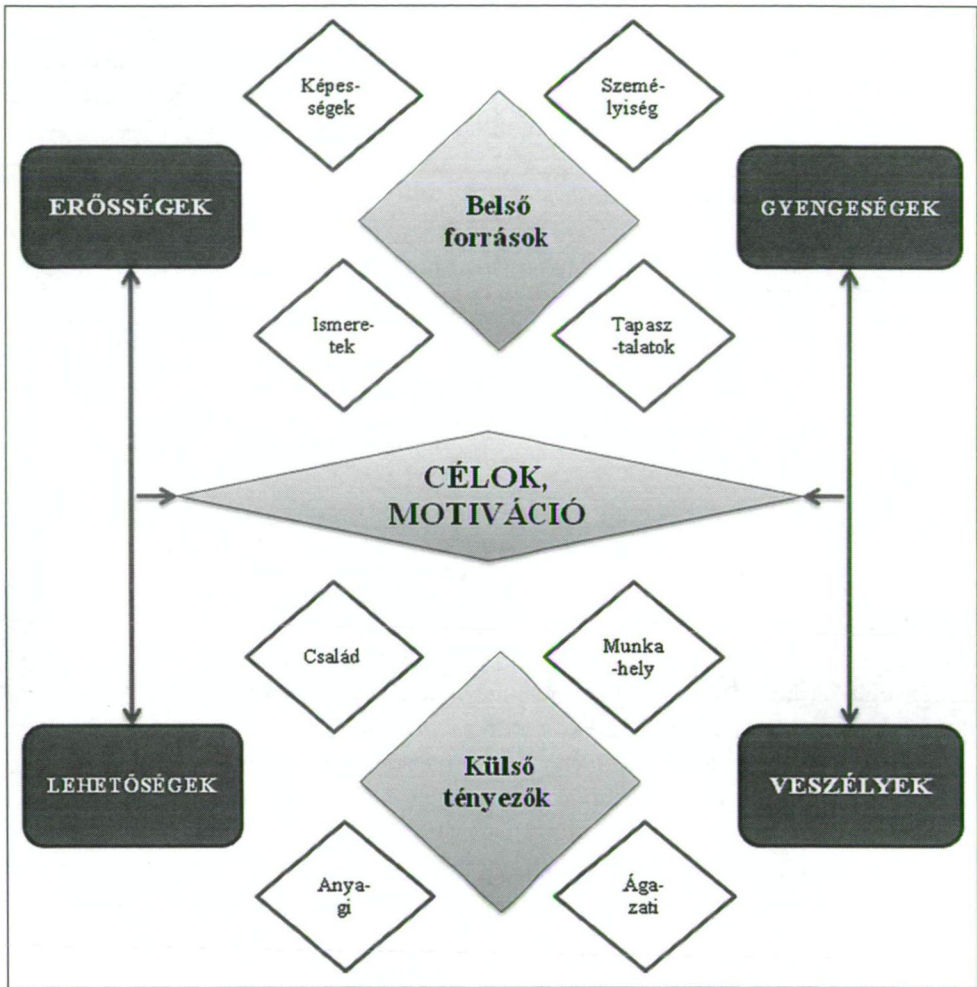
Forrás: ManpowerGroup (2015): Hiányszakma felmérések

Amint a 6. ábrán is látható számos lehetőség adódik a szakemberhiány kiküszöbölésére. Új toborzási stratégia kifejlesztésével a vállalati oldalról jelentkező nehézségek kiküszöbölhetők. A munkaerő oldalról jelentkező okok esetében a társadalmi elismertség az egyik kulcskérdés. A szakemberek társadalmi elismertsége ugyanis csökkent az utóbbi időkben, amely ahhoz vezet, hogy a fiatalok nem választják ezt a pályát. Ezért lenne fontos, hogy a vállalatok és meglévő szakemberek együtt alakítsanak és javítsanak a szakmunkások társadalmi elismertségén. A rugalmasabb gondolkodásmód mind a munkaadói oldalon, mind pedig a munkavállalói oldalon szükséges ahhoz, hogy a szakember hiány csökkenjen. A vállalatok vállalati kultúrájukban nagyobb hangsúlyt fektethetnének a tanulás támogatására ezzel ösztönözve és bátorítva a munkavállalókat.¹²

A munkavállalók részéről javasolnám karrier – SWOT elkészítését. Ahhoz, hogy a szakmunkások eladhatóvá tegyék képességeiket, szükségük van belső erősségeik (S), gyengeségeik (W) és külső lehetőségeik (O) és veszélyeik (T) ismeretére. A karrier – SWOT elkészítésének sablonját a következő ábra szemlélteti.

A 7. ábra mutatja be a karrier – SWOT pontjait. Amint látható az egyén céljai és motiváció meghatározása után erre felépítve határozhatja meg az erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeket. A belső források esetében olyan tényezőket kell figyelembe vennie, mint a képességek, személyiség, ismeretek és tapasztalatok. A külső tényezők esetében a család, a munkahely, az anyagi szempontok és az ágazati sajátosságok játsszák a legfontosabb szerepet. Annak érdekében, hogy sikeresekké váljunk, elengedhetetlen, hogy egy működő folyamat rendszereként szemléljük tevékenységünket.¹³

7. ábra: Karrier – SWOT
Figure 7: Carrier – SWOT

Forrás: Matkó Andea (2014): Önmenedzselés

6. Összefoglalás

Az utóbbi években a Magyarországi építőiparban számos változás következett be, amelyek kedvezőtlenül hatnak rá. Ennek okai közt említhetők a kialakult szakemberhiány, az építőipari munka presztízse és a megfelelően képzett munkaerő hiánya.

Kutatásomban feltártam az építőipar munkaerőpiaci sajátosságait, melyet kapcsolatba állítottam az építőipari szervezetek fenntarthatóságával. Elemeztem az építőiparban foglalkoztatottak számát és a fennálló szakemberhiány lehetséges

okait és következményeit. Megvizsgáltam és azonosítottuk, hogy mely kompetenciák hiányoznak az építőipari szakemberek esetében, melyek a gyenge problémamegoldó képesség, nem hatékonyak a csapatmunkában és nem megfelelő a munkavállalási hajlandóságuk. Javaslatot tettem a kialakult helyzet megoldására, melyek közül eredményesek lehetnek a tanulást támogató vállalati kultúra kialakítása, a társadalmi elismertség fokozása, a rugalmasabb gondolkodásmód, új toborzási stratégia kialakítása és karrier – SWOT elkészítése.

JEGYZETEK

1. Lakatos Miklós et.al. (2015): Mobilitás és foglalkoztatás. Területi Statisztika, 2015, 55 (2): 157.-179. old.
2. hvg.hu, 2015
3. KSH (2015): Jelentés az építőipar 2014. évi teljesítményéről.
4. KSH (2015): Jelentés az építőipar 2014. évi teljesítményéről.
5. KSH (2015): Jelentés az építőipar 2014. évi teljesítményéről.
6. KSH (2014): Statisztikai tükör, Munkaerő-piaci folyamatok, 2014. I. negyedév
7. Rigó Anita (2015): Súlyos munkaerőhiánnyal küzd Magyarország. http://www.portfolio.hu/gazdasag/munkaugy/sulyos_munkaerohiannyal_kuzd_magyarorszag.220735.html
8. Versenyképességünket veszélyezteti a szakemberhiány. <http://orientpress.hu/129103>
9. Horváth Attila (2015): Szakmunkáshiány az építőiparban. http://mno.hu/magyar_nemzet_gazdasagi_hirei/szakmunkashiany-az-epitoiparban-1272256
10. Szűcs Edit, Kovács Sándor, Balla Tibor (2015): Vezetői kompetenciák és az intézmény versenyképessége. Veresné Somosi Mariann, Lipták Katalin (szerk.) „Mérleg és Kihívások” IX. Nemzetközi Tudományos Konferencia. A Gazdaságtudományi Kar megalapításának 25. évfordulója alkalmából. Konferenciakötet. Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar. 733-745. old.
11. Czibik Ágnes et.al. (2013): Munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján. Közgazdasági Szemle, LX. évf., 2013. február 189–223. old.
12. ManpowerGroup (2015): <http://hianyszakmafelmeres.hu/>
13. Matkó Andrea Emese (2014): Önmenedzselés. [elektronikus dokumentum]

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Czibik Ágnes et.al. (2013): Munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján. *Közgazdasági Szemle*, LX. évf., 2013. február 189–223. old.
- Építőipari termelés, építési engedélyek, lakásépítések Magyarországon (2015): <http://www.ujlakopark.hu/hir/epitoipari-termeles-epitesi-engedelyek-lakasepitesek-magyarorszag/>
- Horváth Attila (2015): Szakmunkáshiány az építőiparban: http://mno.hu/magyar_nemzet_gazdasagi_hirei/szakmunkashiany-az-epitoiparban-1272256
hvg.hu, 2015
- KSH (2014): Statisztikai tükör, Munkaerő-piaci folyamatok, 2014. I. negyedév
- KSH (2015): Jelentés az építőipar 2014. évi teljesítményéről.
- Lakatos Miklós et.al. (2015): Mobilitás és foglalkoztatás. In: *Területi Statisztika*, 2015, 55(2): 157.-179. old.
- ManpowerGroup (2015): <http://hiany szakma felmeres.hu/>
- Matkó Andrea Emese (2014): Önmenedzselés [elektronikus dokumentum] DEBRECENI MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK 13:(2) p.
- Rigó Anita (2015): Súlyos munkaerőhiánnyal küzd Magyarország: http://www.portfolio.hu/gazdasag/munkaugy/sulyos_munkaerohiannyal_kuzd_magyarorszag.220735.html
- Seres Antal (2014): Gazdasági szektorok, tevékenységek és a részmunkaidő alkalmazása közötti kapcsolat. *Munkaügyi Szemle*, 2014/4. szám 58-67. old.
- Szűcs Edit, Kovács Sándor, Balla Tibor (2015): Vezetői kompetenciák és az intézmény versenyképessége. Veresné Somosi Mariann, Lipták Katalin (szerk.) „Mérleg és Kihívások” IX. Nemzetközi Tudományos Konferencia. A Gazdaságtudományi Kar megalapításának 25. évfordulója alkalmából. Konferenciakötet. Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar. 733-745. old. Konferencia helye, ideje: Miskolc-Lillafüred, 2015.10.15-2015.10.16.
- Versenyképességünket veszélyezteti a szakemberhiány (2014): <http://orientpress.hu/129103>